

Toelichting bijstelling Energiebesparingsakkoord 2022–2026 en Werkplan

Onderwerp: Tussenevaluatie geeft aanleiding tot bijstelling van de doelen en wijze van uitvoering van het Energiebesparingsakkoord beschreven in het Werkplan.

Registratienummer: 2407861/2407976

I. Toelichting

Het Energiebesparingsakkoord 2022–2026

De Provincie Noord-Holland en 43 Noord-Hollandse gemeenten hebben het Energiebesparingsakkoord 2022–2026 (verder te noemen: het Akkoord) onderschreven. In deze intentieovereenkomst hebben de partijen afgesproken een impuls te geven aan de naleving van de energiebesparingswet- en regelgeving.

De regelgeving bepaalt onder meer dat de energierelevante bedrijven¹ maatregelen op energiebesparing treffen die binnen 5 jaar terug te verdienen zijn. Van deze bedrijven vallen 15.000 bedrijven onder gemeentelijk bevoegd gezag en 112 onder provinciaal bevoegd gezag.

Om uitvoering te geven aan de afspraken hebben de vier omgevingsdiensten in Noord-Holland een Werkplan opgesteld.

Tussenevaluatie in 2024

De hoofdconclusie van de Tussenevaluatie is dat de ondertekenaars zeker stappen hebben gezet, maar dat met de huidige aanpak de doelen van het akkoord niet worden gehaald.

Dit komt doordat provinciebreed activiteiten achterblijven op de planning. Welke activiteiten dat zijn en in welke mate deze achterblijven, verschilt per gemeente en omgevingsdienst. Redenen die onder meer in de evaluatie gegeven worden, zijn: achterblijvende bereidwilligheid van organisaties/bedrijven om gebruik te maken van stimuleringsmaatregelen, het gebrek aan betrouwbare gegevens over het energieverbruik van bedrijven, een langere opstartfase dan gepland, complexe regelgeving en gebrek aan ervaren personeel.

Het rapport biedt vijf aanbevelingen ter verbetering van de aanpak.

1. Zorg voor een heldere taakverdeling tussen gemeenten en omgevingsdiensten met uniforme aanpak Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (VTH). En intensiveer de samenwerking tussen omgevingsdiensten.
2. Stuur bij of prioriteer voor het behalen van de doelstellingen van het akkoord.

¹ Dit zijn bedrijven die meer dan 50.000 kWh elektriciteit en/of meer dan 25.000 m³ gas verbruiken.

3. Verbeter de monitorings- en sturingsinformatie.
4. Organiseer een uitvoerend overleg tussen gemeenten en omgevingsdiensten, als dit nog niet georganiseerd is.
5. Werk een structurele aanpak uit rond de naleving van de energiebesparing.

Op basis van de conclusies en aanbevelingen uit het rapport stelt de ambtelijke werkgroep, bestaande uit de provincie, betrokken gemeenten en de vier omgevingsdiensten, een aantal inhoudelijke en tekstuele verbeterpunten voor.

Uitvoeringsregeling subsidie Stimulerend Energietoezicht Bedrijven (SEB)

Om uitvoering te kunnen geven aan het Energiebesparingsakkoord is in 2022 de provinciale subsidieregeling SEB opengesteld voor gemeenten. Subsidie is verleend aan 43 gemeenten die hiervoor een aanvraag hebben ingediend voor stimulering van bedrijven om energie te besparen en voor het geven van een impuls aan toezicht en handhaving op de wettelijke energiebesparingsplichten, voor wat betreft de inventarisatie, de Informatieplicht, de Energiebesparingsplicht.

De Onderzoeksplicht² is in 2023 ingevoerd en wordt niet uitgevoerd met SEB-gelden. De overige wet- en regelgeving: kantoren label C, de EED, de EPBD en mobiliteit, vallen ook niet onder deze regeling.

Volgens de subsidievoorwaarden leveren gemeenten jaarlijks een voortgangsrapportage bij de provincie aan en zullen zij in 2027 een eindrapportage indienen voor de definitieve vaststelling van de subsidie. De subsidie bedraagt 50% van de subsidiabele kosten, de andere 50% (co)financieren de gemeenten zelf.

II. Voorstel voor bijstelling Akkoord en Werkplan inhoudelijk

T.a.v. het Akkoord

Ten aanzien van de doelen:

Voorstel:

Op te nemen dat:

- het Energiebesparingsakkoord bedoeld is om versnelling te geven aan de aanpak door Provincie, gemeenten en omgevingsdiensten om bedrijven te laten voldoen aan de energiebesparingswetgeving;
- we met de uitvoering van het akkoord een tussenstap bereiken naar het einddoel om alle bedrijven uiteindelijk te laten voldoen aan de wet- en regelgeving op gebied van energiebesparing;

² De Onderzoeksplicht is per 1-7-2023 van kracht geworden. Deze plicht geldt voor locaties die meer dan 10 miljoen kWh elektriciteit of 170.000 nm³ aardgas verbruiken. Het toezien op naleving van deze plicht brengt complexe controles met zich mee met andere tarieven.

- dat we als samenwerkende partijen de ambitie hebben om in 2030 in Noord-Holland nagenoeg alle bedrijven aan de wet- en regelgeving energiebesparing te laten voldoen, mits aan de juiste randvoorwaarden wordt voldaan.

De randvoorwaarden zijn onder meer:

- voldoende deskundige menskracht en middelen zijn beschikbaar om de inspanningen op gebied van zowel toezicht & handhaving als stimulering te leveren die de bedrijven aanzetten tot voldoende energiebesparing,
- invoering van nieuwe wet- en regelgeving gaat gepaard met de benodigde middelen om te zorgen voor naleving ervan,
- er is tijdig beschikking over de juiste en complete gegevens/data waarop de aanpak toezicht en handhaving kan worden gebaseerd.

Bij de eindevaluatie van dit akkoord in 2026 maken we op basis van de informatie die dan beschikbaar is een uitvoeringsplan, waarop we deze ambitie (zijnde een inspanningsverplichting) concreet uitwerken naar de uitvoering (zijnde een resultaatsverplichting).

Probleem: Het doel om alle energierelevante bedrijven minimaal één keer gecontroleerd te hebben, blijkt niet uitvoerbaar, omdat het doel geen vast, maar een bewegend doel is. Uitleg: bij start van de uitvoering bleek dat de informatie van CBS over de energierelevante bedrijven niet compleet was. Daardoor was onduidelijk welke bedrijven onder de plicht vielen. Omgevingsdiensten hebben daarom actie ingezet om het bestand compleet te maken en dit proces duurt nog voort.

Voorstel:

a. het doel ii in het Akkoord te veranderen in: dat in ieder geval alle op 1 januari 2025 bekende energierelevante bedrijven zijn gecontroleerd voor einde looptijd van het akkoord (31 december 2026).

b. én toe te voegen:

- Naast controle van de bekende energiebesparingsplichtige bedrijven, gaan omgevingsdiensten dóór met het in kaart brengen van de energiebesparingsplichtige bedrijven.
- Binnen het beschikbare budget van het akkoord (d.i. SEB inclusief cofinanciering) wordt t/m 31 december 2026 de maximale inspanning gepleegd om bedrijven bekend te krijgen én deze bedrijven (dus die na 1 januari 2025 bekend worden) te controleren.
- In 2026 verwachten de omgevingsdiensten alle energierelevante bedrijven in beeld te hebben³ en een vervolgplan voor controle van deze bedrijven met benodigde financiering te kunnen voorleggen aan de deelnemers van het akkoord.

³ Door wijziging van de Energiewet eind 2024 wordt de inventarisatie van energierelevante bedrijven vergemakkelijkt: eind 2025 wordt het voor omgevingsdiensten mogelijk om energieverbruiksgegevens per bedrijfsvestiging in te zien.

T.a.v. het Werkplan

1. **Probleem:** De term ‘stimulerend toezicht’ schept onduidelijkheid in de rolverdeling tussen omgevingsdiensten en gemeenten. **Voorstel:** Om rolduidelijkheid te scheppen, benadrukken we in bijgestelde tekst dat omgevingsdiensten zich zichtbaar inzetten op gebied van naleving wettelijke taken door toezicht en handhaving en gemeenten zich zichtbaar inzetten voor stimulerende activiteiten als het aanbieden van energiescans.
2. **Probleem:** De sturingsinformatie is beperkt en het ontbreekt aan rapportage. **Voorstel:** De monitorings- en sturingsinformatie verbeteren we door de organisatie hierop te versterken: we laten het Team Voortgang en rapportage frequenter bijeenkomen, maken transparante afspraken over wat we meten en rapporteren én we rapporteren jaarlijks aan het bestuurlijk Energiebesparingsberaad.
3. **Probleem:** effectmonitoring en –sturing ontbreken grotendeels. **Voorstel:** De organisatie van de uitvoering versterken we door de ambtelijke werkgroep met de deelnemers van het akkoord o.l.v. de provincie regelmatig bijeen te laten komen, die de vinger aan de pols houdt, bijstuurt waar nodig en bestuurders van het bestuurlijk energiebesparingsberaad hierover informeert. Omgevingsdiensten en (hun) gemeenten gaan regelmatig (frequentie en wijze waarop nader invullen) met elkaar in overleg voor afstemming en prioriteitstelling.
4. **Probleem:** de EBA is een tijdelijke stimulans, waardoor de organisatie voor de uitvoering ervan niet solide kan worden ingericht. **Voorstel:** Bij einde looptijd van het akkoord⁴ voeren we een eindevaluatie uit en leggen we een advies voor aan het bestuurlijk Energiebesparingsberaad over: of en op welke wijze de samenwerking op energiebesparing bedrijven een vervolg krijgt.

⁴ De duur van het Akkoord is in 2023 verlengd van 2022–2025 naar 2022–2026.